Ang mga serbisyo ng maagang interbensyon ng Washington ay isang sama-samang pagsusumikap na sinusuportahan ng Department of Children, Youth & Families (Kagawaran ng mga Bata, Mga Kabataan at Pamilya), ang Office of Superintendent of Public Instruction (Tanggapan ng Superintendente ng Pampublikong Pagtuturo), ang Department of Social and Health Services (Kagawaran ng mga Serbisyo sa Panlipunan at Pangkalusugan), ang Department of Health (Kagawaran ng Pangkalusugan) at ang Department of Services for the Blind (Kagawaran ng Mga Serbisyo para sa Bulag).

Contact:

Ang Department of Children, Youth & Families (Kagawaran ng mga Bata, Mga Kabataan at Pamilya) Early Support for Infants and Toddlers (Maagang Suporta sa Maliliit na Bata at Sanggol) na Programa sa Estado ng Washington

PO Box 40970
Olympia, Washington
98504-0970

esit@dcyf.wa.gov

www.dcyf.wa.gov/services/child-development-supports/esit

Help Me Grow (Tulungan Akong Lumago) Washington
Telepono: 1-800-322-2588
www.parenthelp123.org

Hindi nagdidiskrimina ang DCYF at nagbibigay ng pantay na access sa mga programa at serbisyo nito para sa lahat ng tao kahit anong lahi, kulay, kasarian, relihiyon, paniniwala, katayuan sa pag-aasawa, bansang pinagmulan, oryentasyong sekswal, edad, katayuan ng beterano, o pagkakaroon ng anumang pisikal, pandama at pangkaisipan na kapansanan.

Kung nais mong magkaroon ng libreng kopya ng publikasyong ito sa isang alternatibong format o wika, mangyaring makipag-ugnayan sa DCYF Constituent Relations (Mga Pakikipag-ugnayan sa Sangay ng DCYF) sa 1-800-723-4831 o mag-email sa **communications@dcyf.wa.gov**.

DCYF PUBLICATION FS_0032 | DEL 11-003 TA (07-2023) Tagalog

Mangyaring Magtanong. Hindi Makapaghintay ang mga Sanggol.

Available ang impormasyon mula ipinanganak ang bata hanggang sa nag-edad ng tatlong taong gulang at lumaki, at anong gagawin kung may mga alalahanin ka.

Washington State Department of
CHILDREN, YOUTH & FAMILIES

Bilang isang Magulang Ikaw Ay Ang Mahalagang Tao sa Buhay ng Inyong Anak.

Lumalaki nang mabilis at nagbabago ang mga bata sa kanilang unang tatlong taon. Isipin ang inyong anak at kung paano sila pinalalaki. Kilala mo ba ng husto ang anak mo. Napansin mo ang mga bagay tulad ng kung paano at kailan ngumiti, umupo, lumakad, nagsalita o humawak ng tasa ang inyong anak. Ang inyong nakikita ay kung paano lumalaki ang inyong mga anak sa iba't ibang yugto ng pag-unlad. Kapag may pagkaantala sa pag-unlad ng bata, ang mga serbisyo ay available sa buong estado. **Ang programa ng Estado ng Washington sa Early Support for Infants and Toddlers (Maagang Suporta para sa mga Maliliit na Bata at Sanggol)** ay buong sama-samang pagsusumikap ng estado para matulungan ang mga pamilya na makuha ang mga serbisyong kailangan nila.

Paano Kung May Mga Katanungan Ako Tungkol sa Pag-unlad ng Aking Anak?

Tawagan ang **Help Me Grow (Tulungan Akong Lumago) Washington** sa **1-800-322-2588** sa ngalan ng Family Resources Coordinator (Tapag-ugnay ng Mapagkukunan ng Pamilya, FRC) sa inyong lugar. May mga FRC sa bawat heyograpikong lugar o county. Sila ay tutulong sa inyo na makuha ang mga serbisyo ng maagang interbensyon na maaaring kailanganin ng inyong anak. Puwede ka ring tumawag sa inyong lokal na kagawaran ng pangkalusugan o distrito ng paaralan.

Kausapin ang inyong healthcare provider tungkol sa inyong mga alalahanin. Maaari ka nilang bigyan ng screening o magmungkahi ng iba pang mapagkukunan. Kung wala kang insurance sa pangkalusugan at nais mo ng higit pang impormasyon o tulong, tawagan ang **Help Me Grow (Tulungan Akong Lumago) Washington** sa numerong nakalista sa itaas. Puwede ka ring makakuha ng higit pang impormasyon mula sa website ng Early Support for Infants and Toddlers (Maagang Suporta para sa mga Maliliit na Bata at Sanggol): **www.dcyf.wa.gov/services/child-development-supports/esit**.

Paningin

Ang anak ninyo ba ay...

- ☐ Gumagawa ng eye contact (tumitingin sa inyong mga mata)
- ☐ Sinusundan ng paningin ang mga bagay na gumagalaw
- ☐ Lumalakad o gumagapang nang hindi madalas na nababangga sa mga bagay
- ☐ Tumingin sa mga bagay at tao nang magkabilaang mata
- ☐ Humahawak sa mga bagay sa isang normal na distansya (pagkatapos ng edad na 6 buwan)
- ☐ Lumalakad o gumagapang nang maayos sa mga anino o lugar na ibang ang hitsura (karpet, tile)
- ☐ Tumitingin sa mga bagay at tao nang hindi namumungay o nakapikit ang mga mata (pagkatapos ng 9 na buwan)
- ☐ May malinaw na mga mata, hindi pula o puno ng tubig

Pandinig

Ang anak ninyo ba ay...

- ☐ Nagpapakita ng kamalayan sa mga ingay sa bahay (telepono, katok sa pinto, telebisyon)
- ☐ Nagsasalita ng hindi gaanong malakas o sobrang hina
- ☐ Naglalaro ng mga laruan na gumagawa ng ingay (mga kalansing, mga kampana)
- ☐ Ginagaya ang mga tunog (pagkatapos ng 1 taon)
- ☐ Gumamit ng ilang mga salitang may ("s" o "ing") pagkatapos ng edad na dalawa
- ☐ Sumusunod sa mga pandiwang direksyon
- ☐ Panatilihin ang katamtamang lakas ng tunog ng telebisyon o radyo
- ☐ Nakikinig sa mga kuwento, mga record, o telebisyon nang walang kahirapan
- ☐ Nagsasalita para maintindihan ng karamihan (kung mas matanda sa 2-1/2 taon)
- ☐ Pumupunta sayo kapag tinawag mula sa ibang silid (pagkatapos ng 2 taon)

Ipinanganak hanggang sa naging edad Tatlo – Paglaki at Pag-unlad

Ipinanganak - 3 buwan

Ang anak ninyo ba ay...

- ☐ Iniaangat ang kanilang ulo at dibdib kapag nakatungo
- ☐ Iginagalaw ang kanilang mga braso at binti nang madali
- ☐ Sinusundan ang inyong mga paggalaw sa pamamagitan ng pag-ikot ng kanilang ulo magkabilaan
- ☐ Madaling nakukuha ang bote o suso at nasisipsip ng mabuti
- ☐ Nagugulat o napapaiyak sa biglaang malakas na ingay
- ☐ Tumitingin sa iyo, tinitingnan ang mukha nyo
- ☐ Gumawa ng mga tunog ng lagutok o ungol
- ☐ Ngumingiti bilang tugon sa inyong ngiti o pakikipag-usap
- ☐ Madaling patahanin kapag pinatatahan

3 - 6 Buwan

Ang anak ninyo ba ay...

- ☐ Naglalaro gamit ang paa kapag nakabaliktad
- ☐ Iniaangat a timbang ng kanilang ulo at dibdib gamit ang kamay kapag nakayuko sa tiyan
- ☐ Hinahawakan ang kanilang ulo patayo at tuwid kahit walang suporta
- ☐ Gumugulong mula sa tiyan magkabilaan at pabalik
- ☐ Naglalaro gamit ang kanilang mga kamay nang hinahawakan magkapareho
- ☐ Iniaabot ang laruan
- ☐ Kinukuha ang isang laruan na nakalagay sa malayo
- ☐ Napapalingon sila sa mga tunog
- ☐ Gumagawa ng mga magkakaibang tunog
- ☐ Tumatawa ng malakas
- ☐ Nagpapakita ng gusto at hindi gusto

6 - 12 Buwan

Ang anak ninyo ba ay...

- ☐ Tumatayo sila ng may tulong sa iba
- ☐ Umuupo nang walang tulong habang naglalaro ng kanilang mga laruan
- ☐ Inililipat ang mga bagay gamit ang isang kamay papunta sa kabila
- ☐ Kumakain mag-isa ng naka-kamay
- ☐ Ginagaya ang pagkaway ng bye-bye
- ☐ Ipinaaalam sa iyo ang kanilang mga gusto gamit ang mga emosyon at tunog
- ☐ Kinikopay ang mga tunog ng salita na ("ba-ba", "ga-ga")
- ☐ Nakikipagpalitan ng mga (kilos, tunog, o ekspresyon ng mukha) habang nakikipaglaro sa matatanda
- ☐ Ipinapaalam sa inyo na nauunawaan nila ang isang simpleng tanong ("Gusto mo pa ba?")
- ☐ Kilala ang mga magulang mula sa mga estranghero

12 - 18 Buwan

Ang anak ninyo ba ay...

- ☐ Naglalakad mag-isa
- ☐ Pumupulot ng mga maliliit na bagay (maliliit na sukat)
- ☐ Inilalagay ang mga bagay at itinatapon mula sa mga container
- ☐ Inilalagay ang bagay sa itaas ng isa pa
- ☐ Marunong gumamit ng kutsara
- ☐ Nakakapagsalita ng dalawa o tatlong mga salita bilang dagdag sa "Mama" o "Dada"
- ☐ Nagtatanong ng mga bagay gamit ang mga salita
- ☐ Humahawak at umiinom mula sa isang tasa na may kunting natatapon
- ☐ Itinuturo ang ilang mga bagay o larawan kapag sinasabi ito sa kanya

18 Buwan - 2 Taon

Ang anak ninyo ba ay...

- ☐ Naglalakad pataas at pababa ng hagdan na nakahawak sa kamay
- ☐ Sumusulat
- ☐ Iginagalaw ang kanilang katawan kapag may tugtog
- ☐ Pinagsasama ang dalawang salita ("madami pang juice")
- ☐ Nagsisimulang magtanong, ("juice?", "bye-bye?")
- ☐ Kumakain mag-isa ng sandwich, kumakagat
- ☐ Tinatanggal ang medyas at sapatos
- ☐ Tumingin sa mga larawan sa story book kasama ang isang matanda
- ☐ Gumagawa ng simpleng pagpili sa mga laruan (puzzles o trak)
- ☐ Ginagaya ang ibang batang naglalaro (nagbubuhos ng buhangin, bumabato ng bola)

2 - 3 Taon

Ang anak ninyo ba ay...

- ☐ Nakakalakad ng maayos, tumatakbo, tumitigil, lumukso at nag-squat down
- ☐ Naglalagay ng 3 o higit pang mga bagay
- ☐ Gumagamit ng kutsara at tasa ng mag-isa
- ☐ Sumusunod sa dalawang hakbang na direksyon ("Kunin ang aklat at ilagay ito sa mesa")
- ☐ Kayang pangalanan ang lima hanggang sa anim na bahagi ng mga katawan
- ☐ Nakikilahok sa isang simpleng pag-uusap
- ☐ Sumasagot sa mga simpleng tanong na "ano" at "ano ang gagawin" ("Ano ang gusto mong tanghalian?")
- ☐ Itinuturo o pinangangalanan ang mga bagay kapag sinabing ginagamit ang mga ito ("Ano ang inumin mo?")
- ☐ Tumulong sa mga gawaing simple (pagkuha ng mga laruan)
- ☐ Gumagamit ng 2-3 salita na pangungusap nang regular

"Ang aking anak ay binabati ang lahat ng tao at nalalaman ko sa kanila."

Kung may mga alalahanin ka tungkol sa pag-unlad ng inyong anak, tawagan ang Help Me Grow (Tulungan Akong Lumago) Washington sa 1-800-322-2588.